GAZETA

Wielkiego Xięstwa

POZNAŃSKIEGO.

Nakładem Drukarni Nadwornéj *W. Dekera i Spółki.* — Redaktor: *A. Wannowski.*

№ 120. W Piątek dnia 27. Maja. **1842.**

Wiadomości zagraniczne.

Polska.

Z Warszawy, dnia 20. Maja.

Wyjątki ze Zdania Sprawy Banku Polskiego za rok 1841.:

(Dalszy ciąg.)

Skupowanie wexli i papierów publicznych. — Ruch ogólny funduszów w skupowaniu wexli, był przeszło o półtora miliona większy jak w roku poprzedzającym; dodając zaś do wexli skupionych, wexle przyjęte na zabezpieczenie otwartych kredytów, przeszło przez szkatułę Banku wexli sztuk 4,846 za rub. sr. 13,284,556, a zatém za milion rubli więcéj, jak w roku 1840. Mimo tak rozszerzonéj téj najskuteczniejszéj pomocy dla handlu i przemysłu, wpływy z tego źródła były regularne. Wexle skupione w roku upłynionym, wszystkie zapłacone zostały; z dawniejszych oddano do procesu sztuk pięć na rubli około 5,000, lecz i te są zupełnie zabezpieczone, tak, iż należność Banku w zupełności odzyskana zostanie. Dogodność dla posiadaczy papierów publicznych krajowych, i ustalenie się kredytu, były powodem dla Banku do skupowania w tym roku papierów publicznych wylosowanych, i kuponów ubiegłych prowizyj, nietylko w Kassie własnéj, ale i za pośrednictwem niektórych domów zagranicznych.

Wexle zagraniczne nabywane były głównie dla sprowadzania srebra w sztabach dla Kassy wymiany i dla spłacenia papierów publicznych wylosowanych i kuponów ubiegłych za granicą.

Kursa wszystkich papierów publicznych krajowych były przez cały rok bardzo korzystne dla ich właścicieli. Największy ruch i w tym roku był w Listach Zastawnych Towarzystwa Kredytowego Ziemskiego, jużto z powodu ciągłego ich poszukiwania i łatwości zbycia, już to z powodu włożonego na Bank obowiązku wycofania z obiegu Listów Zastawnych dawnych, w którym celu znaczne partye Listów Zastawnych były nabyte i sprzedane. Papiéry zagraniczne, które Bank posiada, są głównie rossyjskie; z pomiędzy tych, bilety Banków Rządowych Rossyjskich były nabywane i zbywane w celu załatwienia stosunków pieniężnych z stolicami Cesarstwa.

(Dalszy ciąg nastąpi.)

Francya.

Z Paryża, dnia 18. Maja.

Na posiedzeniu wczorajszém Izby Parów podczas obrad nad projektem do prawa, dotyczącym kredytów nadzwyczajnych na rok 1841. i 1842., wszczęła się dyskussya o traktacie przeglądania okrętów. Markiz Boissy

jął mówić przeciw niemu, ale z taką namiętnością i z takiemi zarzutami przeciw P. Guizotowi i polityce angielskiéj, że sprawie swojéj przez to tylko zaszkodził. Nazwał on między innemi Pana Guizota organem interessów angielskich w gabinecie naszym. — Minister spraw zagranicznych oświadczył powtórnie, że traktatu z d. 21. Grudnia 1841. ratyfikować nię myśli i że pogłoska, jakoby tylko ukończenia posiedzeń doczekać się chciał, aby to uczynić, jest zupełnie płonną.

Izba Deputowanych na wczorajszéj sesssyi kontynuowała obrady nad budżetem. Kilka set milionów fran. uchwalono bez najmniejszéj uwagi; za to powstał żywy spór między kilku członkami oppozycyi i Generalnym Prokuratorem względem skazania gazety Temps. Generalny Prokurator dowodzi, że wyrok sądu zupełnie prawny i że redakcyę gazety téj nieraz już ostrzegano.

Rząd oglasza dzisiaj w Messager raporta o armii afrykańskiéj. General Bugeaud d 8. m. b. stanął w Mostaganem. Organizował tam kolumnę, z którą nad Schelifem działać miał, chciał się jednakże wprzód doczekać powrotu Generała Arbonville, który expedycyą na południe od Maskary przedsięwziął. General-Gubernator d. 12. m. b. w pochód wyruszyć zamyślał. General Arbonville w ostatnich dniach Kwietnia Kalifę Abdelkadera, Ben-Thamy, który się w bliskości Maskary był pokazał, ścigał i do pustyni zapędził. General Lamoricière, który równocześnie z Oranu do Maskary się udał był, zawojował znowu kilka pokoleń. General Bedeau d. 27. Kwietnia z Tremezenu na odsiecz Nedromy wyruszył, któreto miasto Abdel Kader z 3,000 Kabailów blokował. Uderzywszy na nieprzyjaciela pokonał go, a dnia 1. Maja obozował nad samą granicą marokańską.

Anglia.

Z Londynu, dnia 15. Maja.

Tylekroć wspominany bal kostiumowy w pałacu Buckingham d. 12. się odbył. Cały szereg pokojów paradnych był otwarty i wspaniale oswiecony. Przedewszystkiém odznaczała się sala tronowa, któréj górna część, gdzie Królowa siedziała, od 530 płomieni gazowych jaśniała, których światło tak było kierowane, że wszystkie promienie na tron spadały. Morning Post wyzywa wszystkie dwory Europejskie, ażali podobne zgromadzenie pięknych kobiét wystawić potrafią jakie w dniu tym w blasku dyamentów i brylantów Królowę Anglii otaczały. Królowa tego wieczora jeden tylko dyament, 10,000 f. wartości na głowie miała.

Tutejszy kartystowski narodowy konwent, według dz. Sun rozwiązał się, i członkowie udali się do swych wyborczych korporacyi, dla ułożenia petycyi do Królowéj, aby ich kartę zamieniła w prawo dla całego kraju.

Jako przykład koniecznéj potrzeby środka narodowego prawa przeciw przedrukowywaniu, przytacza Globe, że ostatnie nadeszłe z New-Yorku gazety zawierają uwiadomienie, iż dnia 5. Kwietnia wyjdzie *extra quadrupel Brother Jonatana* (gazety, która przeszło dwa razy od gazety Times jest większa) po 25 centimów czyli 1 szyling, aby najnowszy Pana Bulwera romans. »Zanoni« od razu objąć.« Tym sposobem — dodaje tutejszy dziennik — „Zanoni« Bulwera sprzedaje się w New-Yorku po 1 szt. (2 zlp.), podczas gdy tenże w Londynie kosztuje 1. f. szt. (53 zlp.).

W Standard umieszczony jest list z Paryża, donoszący o szczegółach spisku, który został odkryty, i miał na celu, nie tylko zabicie Króla, lecz i zgładzenie całéj familii królewskiéj, towarzyszącéj Królowi. Na wiosnę, Król ma zwyczaj wyjeżdżać z Neuilly, w wielkim pojeździe otwartym, w towarzystwie Królowéj i innych członków familii królewskiéj. W takich razach pojazd bywa bez eskorty, i konie idą truchtem. To też właśnie jak się zdaje, podało myśl do machiny piekielnéj. Umyślona teraz, była bardzo prosta; bo się składała z kuli zwykłego kalibru działowego, wyrachowanéj do pęknięcia przy spaleniu i strzaskania wszystkiego z mocą nadzwyczajną. Znaleziono materyały i kilka takich kul przy sklepie wina na Montmartre, należącym do Considére, który z siedmiu innymi został przyaresztowany. Ten spisek pociągnie zapewne za sobą przyjęcie surowego prawa.

Z dnia 18. Maja.

Dom znakomity handlowy w Glasgowie odebrał pismo z Singapore z dnia 22. Lutego w którém wyrażono: „Przez przybyły z Chin okręt dowiaduję się, że Emoy, Tschusan i Ningpo przez pełnomocnika angielskiego za porta wolne ogłoszone zostały i że ludność prowincyi Tschekiang Anglików wezwała, żeby prowincyą tę zajęli, kiedyby krajowcy woleli być pod rządem angielskim aniżeli chińskim.«

Dla Xięcia Walii rękodzielnik Griffiths z Birminghamu nadesłał parę pistoletów w jego fabryce robionych, które razem tylko 3 łóty ważą.

Niemcy.

Z Hamburga, dnia 20. Maja.

O stratach, które rozmaite towarzystwa ubezpieczenia w skutek pożaru ponoszą, możem też donieść, co następuje: Miejskie towarzystwo zabezpieczeń budowli, u którego

184 milion. marków zabezpieczono, powinno z téj summy 47 milion. zapłacić, czego naturalnie bez zaciągnięcia pożyczki nie dokaże. Assocyacya Bieberska, (towarzystwo prywatne na zobopólności polegające), u któréj każdy uczestnik aż do 4 pr. zabezpieczonego kapitału jest odpowiedzialnym, ma w Hamburgu 84 milon. ubezpieczeń; czwartą część téj summy płacić musi. Przypuściwszy, że ⅓ uratowano, pozostaje 14 milion. Dodatkowe opłaty à 4 od sta wraz z premią wynoszą 3½ milion., więc stowarzyszenie 25 prC. szkody pokryć zdoła, a potém zapewne się rozwiąże. Towarzystwo patryotyczne hamburskie z 1½ milion. marków uczestniczy; 400,000 marków poczytują za uratowane, pozostaje do zapłacenia 1,100,000 marków. Kapitał akcyjny wraz z rezerwami wynosił 1,400,000 marków, może więc być spłacony, a potém zależeć to będzie od akcyonaryuszów, czy kapitał swój uzupełnić, czyli téż rozwiązać się będą chcieli. Drugie i piąte towarzystwo hamburskie, tamto z kapitałem akcyjnym 1 miliona, a to z kapitałem 1½ milion. jeszcze nic nie ogłosiły. Obawiają się, żeby straty poniesione ich zupełnie nie zgubiły. Towarzystwa angielskie Phöenix i Royal Exchange straty swoje tają, tracą wszelako po przeszło 2 miliony marków; straty Sun fire office nie wynoszą spełna 2 miliony. Towarzystwo Akwizgrańsko-Monachijskie musi płacić pół miliona marków, równie tyle towarzystwo Kolonia. Bank Gothajski traci ogromną summę przeszło 4 miliony marków, na pokrycie któréj premie nie wystarczą, dla tego bez dodatkowych czyli nadzwyczajnych opłat nie ostoi się. — Straty towarzystwa Antwerpskiego i Altonajskiego nie są znaczne.

Doniesienie gazet, że Królowa Wiktorya 100,000 funt. szt. (przeszło 4,000,000 złt. pol.) dla pogorzelców przysłała, nie zdaje się potwierdzać.

Stany Zjednoczone Ameryki północnéj.

Z Nowego-Yorku, dnia 20. Kwietn.

Lord Ashburton bawi jeszcze w Wasyngtonie. Właściwa treść jego instrukcyi jest jeszcze tajemnicą, wszelako w Izbie reprezentantów debatują mocno nad przedmiotem jego poselstwa, przyczém szczególniéj odznacza się P. John Quincy Adams, uporczywy przeciwnik niewolnictwa. Wojenny ton rozpraw wspierany jest przez rzeczywiste przygotowania do obrony brzegów, ale Pan Adams karcił niestósowne gadaniny niektórych mówców o spaleniu Londynu, o skonfiskowaniu własności angielskich i o dumném odrzuceniu propozycyj Ashburtona.

Rozmaite wiadomości.

Z Gdańska, dnia 14. Maja. — Składki dla pogorzelców Hamburskich wynoszą już do dziś dnia 10,000 talarów.

— — Temi dniami udało się policyi tutejszéj dwóch ludzi trudniących się robieniem fałszywych polskich papierowych pieniędzy wyśledzić; jeden z nich jest litografem, i tego aresztowano w Gdańsku, pomocnika zaś jego w Malborgu.

Z Warszawy. — W szesnastym wieku pewien szlachcic polski, namiętny miłośnik ptasznictwa, wydał dziełko pod napisem: »Myślistwo Ptasze«, w którém wyłożył wszystko, co wówczas do ptasznictwa w Polsce należało, a obok tego wymienił rodzaje i gatunki ptaków krajowych. Jakkolwiek dziełko to dwukrotnie w XVI. wieku było drukowane, dzisiaj jednak zaledwie 3 lub 4 exemplarze z obu jego wydań miłośnikom rzadkich książek są znane; każdy myśliwy, każdy dawnych rzeczy czciciel, każdy szukający wśród wiejskiego zakątka użytecznéj rozrywki, mile przyjmie »Myślistwo Ptasze«, po przeżyciu blisko 3ch wieków skonać już mające, dziś odmłodzone. Dzisiejsze wydanie Myślistwa Ptaszego musiało być pomnożone wielą przypisami i objaśnieniami, zrozumienie starożytnego textu ułatwiającemi, zkąd wynikło, że gdy w pierwotnych wydaniach swoich było książeczką, zaledwie o 30 i kilku kartach, dziś stało się książką ze 20stu arkuszy złożoną. »Myślistwo Ptasze« sprzedaje się w księgarni S. Orgelbranda przy ulicy Miodowéj Nr. 496, exemplarz na papierze pięknym po złp. 8.

— — Listy z Wiednia donoszą: „Dnia 7. b. m. odbył się w téj stolicy obrzęd zaślubin JW. Hr. Józefa Ryszczewskiego, syna JW. Gabryela i Celestyny z Xiąt Czartoryjskich Hr. Ryszczewskich, z Zofią Hrabianką de Stadion, córką Filipa Hrabi de Stadion Thaunhausen i Kunegundy z Hr. de Kesselstatt. Błogosławił Arcy-Biskup Efezu, Nuncyusz Apostolski, w własnéj kaplicy. Świadkami byli: JO. Xżę de Metternich jako stryj panny młodéj, JO. Xżę Ludwik de Lichtenstein i wiele innych znakomitych osób.«

Na Wschodzie mierzą ludzie czas podług długości swego cienia. Jeżeli kogo zapytasz, która jest godzina, zaraz idzie na słońce, staje prosto, wytyka miejsce, gdzie się jego cień skończy, i zmierzywszy krokiem długość jego, dość dokładnie oznacza godzinę. Dla tego téż ludzie pracujący i wyrobnicy z tęsknotą wzdychają do cienia wskazującego godzinę, wktóréj się ich dzienna praca koń-

czy. Ztąd téż człowiek pracą strudzony często tam używa tego wyrażenia: »Ach, czemuż mój cień nie przybywa!« A w siódméj xiędze Hioba znajdujemy następujące miejsce: »Podobnie jak on wyrobnik, który z tęsknotą za swoim cieniem wzdycha.«

Pewien Anglik zrobił wynalazek, który mularzom, a przynajmniéj kamieniarzom odbierze sposób do życia. Wydobyte z łomu kamienie wkładają się w machinę i wychodzą z niéj tak gładko ociosane, że ich żadna ludzka ręka doskonaléj obrobić nie zdoła. Z doświadczenia okazało się, iż będąc przez sześć godzin w ruchu, zastąpiła dzienną robotę 250 ludzi. Kosztuje około 3,000 Tal.

Pomiędzy najnowszemi trofeami, które z Chin do Anglii przywieziono, jest także jedno dzieło literackie, mianowicie wyciąg złożony z 450 tomów Encyklopedyi, która 6000 tomów w sobie zawiera. Czémże są nasze konwersacyjne i uniwersalne słowniki w porównaniu z tą ogromną, przez literatów niebieskiego państwa używaną książką, która taki ma tytuł: »Podręczna książka do prędkiego poszukania rozmaitych przedmiotów.«

Leczenie głucho-niemych. — Baron Dupotet w Paryżu wyleczył już dziewiętnastu głucho-niemych magnetyzmem. Akademia medycyny rozpoznawała sposób jego kuracyi i uznała, że jest doskonały. Skutki tego leczenia prawie cudem się być wydają; gdyż po trzeciéj operacyi słyszało dziecię nietylko każde słowo, ale nawet wymawiało każdą głoskę, którą mu przepowiedziano.

Środek przeciw spaleniu sukni. — Téj zimy donosiły znowu pisma publiczne, że wiele dzieci i niewiast, których suknie od ognia się zajęły, okropną śmiercią pomarło. Dla zapobieżenia podobnym przypadkom, pewien Anglik podaje bardzo prosty środek: »Wyprawszy suknie, pościel, bieliznę i t. d., należy je przepłukać w wodzie, w któréj trochę saletry rozpuszczono. Przez to zyska bielizna na białości, oraz zapobiegnie się temu, że nie spłonie za zetknięciem się z ogniem. Tleć tylko będzie, a przeto bardzo łatwo ogień przytłumić można.«

Fabrykacya zegarów w Genewie. — Na jak wielką stopę w małém genewskiém państwie odbywa się zegarmistrzostwo, poznać można ztąd, że z Chaux de Fond wysélają rokrocznie za granicę w przecięciu 18,000 złotych, a około 50,000 srebrnych, z Locle 20,000 złotych, a 32,000 srebrnych zegarów. Wszelako nie ma tam wielkich fabryk, zegarmistrze pracują w własnych pomieszkaniach i na własną rękę.

Olbrzymi statek parowy. — W Londonderry przygotowany jest do spuszczenia z warsztatu potwór okrętowy (Monster Ship). Okręt ten prócz ciężaru dwóch machin parowych i potrzebnego do nich zasobu o 700 beczkach (około 14,000 cetn.) wagi, a więc prześcignie statki parowe: „Prezydent«, „British Queen« i »Columbus«, które w swoim czasie za niezrównane kolosy uważano. Cały pokład urządzony jest do przyjmowania podróżnych; a chociaż w nim wywiercono 44 otworów na działa, jednakże cała przestrzeń tego okrętu ma być bardzo pięknie przyozdobiona. Dziennik Standard dodaje, iż znawcy rzeczy uważają ten okręt tak co do budowy, jako też co do urządzenia za najpiękniejszy w całéj marynarce angielskiéj.

Ceny targowe w mieście Poznaniu.	Dnia 25. Maja 1842. r.					
	od			do		
	Tal.	sgr.	fen.	Tal.	sgr.	fen.
Pszenicy szefel	2	20	—	2	21	—
Zyta . dt.	1	11	—	1	12	—
Jęczmienia dt.	—	22	6	—	23	—
Owsa . dt.	—	20	—	—	22	—
Tatarki dt.	—	22	6	—	23	—
Grochu . dt.	1	6	—	1	7	6
Ziemiaków dt.	—	8	—	—	9	—
Siana cetnar	—	25	—	—	26	—
Słomy kopa	8	—	—	8	5	—
Masła garniec	1	25	—	1	27	6
Spirytusu beczka	—	—	—	—	—	—